

Næringsminister Jan Christian Vestre
postmottak@nfd.dep.no

Vår dato: 22.11.2021

Nødvendig med bred involvering av reiselivsnæringen når pilotprosjekt om besøksbidrag skal utformes

NHO Reiseliv, Norsk Reiseliv, NHO Arktis og NHO Nordland viser til Hurdalsplattformen hvor regjeringen Støre ønsker å “sikre lokal verdiskaping og tilrettelegging ved å gi kommuner mulighet til å innføre besøksbidrag. Det skal raskt settes i gang ett eller flere pilotprosjekter, for eksempel i Lofoten, basert på lokalt initiativ.”

NHO Reiseliv er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge med over 3 500 medlemsbedrifter. Vi er tilknyttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) som er den største interesseorganisasjonen i Norge, hvor NHO Arktis og NHO Nordland representerer næringslivet i de respektive regionene. Vi arbeider for å sikre våre medlemmer arbeidsvilkår og utviklingsmuligheter som styrker reiselivsnæringen. Norsk Reiseliv er en uavhengig bransjeforening for reiselivet i Norge som har 15 medlemmer og organiserer de største reiselivsbedriftene, landsdels- og destinasjonsselskapene i Norge. Medlemsbedriftene er representert innen overnatting/servering, transport, opplevelser, formidling og landsdels- og destinasjonsselskap.

Sammen har vi mange medlemmer i de nevnte områdene som er aktuelle for et slikt pilotprosjekt.

Spørsmålet om fellesgodefinansiering er et lenge debattert tema i norsk reiselivspolitik. Avsenderne av dette brevet har i denne diskusjonen vært veldig klare på at skatte- og avgiftsnivået for reiselivsbedriftene i Norge allerede er i verdenstoppen. Det er også grunn til å minne om at også under “normale” omstendigheter er såkalt overturisme er et marginalt problem i Norge, og gjelder kun noen få områder noen uker ila. året. Under pandemien gikk aktivitetsnivået i norsk reiseliv betydelig ned, og det er fortsatt betydelig lavere enn normalårene som kom før.

Vi erkjenner, uavhengig av overturisme eller ikke, at det er behov for å prøve ut ulike modeller for fellesgodeløsninger som kan bidra til en helårlig bærekraftig utvikling av reiselivsnæringen. På dette grunnlag støtter vi regjeringens ambisjon og ønske om å starte en dialog om innretningen på en eventuell pilotordning. Vi vil imidlertid påpeke at det er svært viktig at myndighetene ikke forhaster seg når det gjelder det å starte slike pilotprosjekt. Reiselivet i Norge merker fortsatt konsekvensene av pandemien, og for mange vedvarer krisen. I tillegg er momsen tilbake på normalt nivå og flypassasjeravgiften er blitt gjeninnført fra 1.1.2022, noe som fordyrer tilgjengeligheten til det norske reiselivsproduktet. Utenlandsmarkedet er betydelig begrenset og redusert og konferansemarkedet er heller ikke tilbake på normale nivåer. Over halvparten av NHO Reiselivs medlemmer svarer at de trenger ut 2022 eller lenger for å komme seg tilbake til et normalt nivå.

Å starte med pilotprosjekter som øker avgiftsbelastningen på norsk reiseliv i 2022 vil bidra negativt til norsk reiselivs gjenreisningsevne. Situasjonen i november 2021 er at reiselivsbedriftene er svært usikre på hvilke regler som vil gjelde for arrangementer, skjenking og grensepasseringer gjennom vinteren.

For å gjøre en eventuell ny ordning mest mulig treffsikker og rettferdig, er det nødvendig med bred involvering av næringen i utformingen av dette besøksbidraget. En eventuell ny avgift eller skatt kan ikke legges på bedrifter som allerede i dag betaler alle normale pålagte skatter og avgifter (eks. overnatting og servering). En påslagsordning knyttet til hotellovernatting treffer skjevt; hotellgjester og hotellene må betale for fellesgodene, mens turister som overnatter på andre måter, som for eksempel Airbnb, camping, leide hus, venner og familie, hytte, cruiseskip, eller i andre kommuner, slipper å betale.

Det finnes også i dag flere alternativer til tvungen fellesgodefinansiering. Offentlige toaletter, parkering og renovasjon er en kommunal oppgave, men disse kan finansieres gjennom brukerfinansiering som samtidig forskåner de lokale for økte utgifter. Vi mener og at kommuneoverføringene fra staten i større grad må dimensjoneres basert på hvor store besøkstall kommunene har. Norge er blitt en turistdestinasjon for hele verden, dette må også reflekteres i nasjonale budsjetter. Inntektssystemutvalget ble nedsatt i mai 2020, og skal foreta en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene som skal leveres i juni 2022. Utvalget skal vurdere de ulike elementene i dagens inntektssystem, og komme med forslag til utforming av inntektssystemet for kommunene. Vi mener at Regjeringen bør be utvalget se på hvordan inntektssystemet kan reflektere hvordan noen destinasjoner opplever press på grunn av et økt antall besøkende enkelte tider av året.

26. august i år ble det oppnevnt et nytt utvalg som skal gi råd om utviklingen av norske reisemål; "NOU om reisemålsutvikling og besøksforvaltning i norske kommuner". Utvalget skal levere sin utredning i form av en NOU i løpet av høsten 2022. Dette utvalget skal blant annet vurdere finansiering og forvaltning av fellesgoder. Vi mener det er helt naturlig å avvente dette utvalgets arbeid og anbefalinger før myndighetene setter i gang pilotprosjekter.

Slik vi leser Hurdalsplattformen, ser regjeringen først for seg pilotprosjekter knyttet til dette, og ikke en bred nasjonal tilgang for alle kommuner. Det er allikevel viktig og nødvendig at regelverket knyttet til pilotordningen er forankret nasjonalt og sentralt. Det må være samme kjøreregler for alle når det gjelder denne ordningen og det må være forutsigbart for næringen hva som kommer. Det kan ikke overlates til hver enkelt kommune å selv bestemme reglene knyttet til inndrivelse og bruk av disse pengene, reglene her må være forankret i nasjonal forskrift.

Det er også sånn at midlene som eventuelt kommer inn ikke kan gå rett inn i kommunekassen. Disse må kanaliseres inn i en stiftelse eller et fond som skal gå til forvaltning og tilrettelegging og å forbedre det aktuelle områdets tåleevne.

Vi ønsker også å vise til "Fellesgodeprosjektet" som Vestland fylkeskommune, Møre og Romsdal fylkeskommune, Verdsarvrådet for Vestnorsk Fjordlandskap, Stiftinga Geirangerfjorden Verdsarv, Nærøyfjorden Verdsarvpark, Sogn regionråd, Stranda kommune, Fjord kommune, Visit Sognefjord AS og Geiranger utvikling har hatt siden 2018. Prosjektet har også fått innspill fra Menon Economics, Advokatfirmaet Selmer, Vestlandsforskning, flere reisemålselskap, kommuner og regioner i hele landet om avklaring av utfordringer og mulige løsninger knyttet til fellesgodefinansiering- og forvaltning av natur- og kulturressurser knyttet til reiselivsutviklingen i Norge.

Et premiss for denne enigheten er at fellesgodefinansieringen skal legges på forurensingsleddet, ikke på for eksempel hoteller, restauranter og aktivitetsbedrifter som allerede betaler renovasjonsavgift, har egen parkering og toaletter for gjestene mm. Overturisme er ikke knyttet til disse bedriftene, men til biltrafikk/dagsturisme, villcamping, busstrafikk knyttet til cruise, for store cruisevolumer som kommer til en destinasjon. Her koster det å tilrettelegge for parkering, renovasjon og toaletter, nye campingplasser mv, og fellesgodefinansiering på de tilreisende kan øremerkes til dette, og til utvikling av destinasjonen.

Vi siterer fra prosjektets oppsummering som sier at følgende overordnede prinsipp bør gjelde for modellering av fellesgodefinansiering og besøksstyring:

1. Den besøkende forbruker/bruker/forurener må bidra med betaling for ivaretagelse og tilrettelegging av fellesgodene. Koblinger mot «Grøn konkurransekraft», «Det grønne skiftet» og sirkulær økonomi.
2. Lokalbefolkning og nødvendig trafikk som for eksempel varetransport og arbeidstrafikk må ha fritak.
3. Løsningen må bidra til både besøksstyring og fellesgodefinansiering – for eksempel dynamisk prising, tilrettelegging og bruk av flere virkemiddel/modeller samtidig.
4. Midlene må styres uavkortet inn til et fond, ikke inn i driftsøkonomien til kommunene, fylkes-kommunene eller andre. Tildeling fra fondet og bruken av midlene må styres ut fra klart definerte vedtekter og planar, og brukes lokalt/regionalt.
5. Midlene skal legge til rette for fellesgode, verne om natur/kulturgoder og tiltak som gir lokalsamfunna og næringslivet et godt utgangspunkta for helårlig bærekraftig utvikling, og som kommer gjesten direkte eller indirekte til gode.
6. Modellen krever medfinansiering/utløsende offentlige midler fra kommune, fylkeskommune og stat. Fellesgodefinansieringa skal ikke komme til erstatning for de offentlige tilskudd som finnes i dag, og skal være en løsning for tiltak som kommunale/ fylkeskommunale/statlige tilskudd ikke har noen løsning på i dag.

På bakgrunn av dette ber vi derfor om at forsøk med besøksbidrag avventes. Vi ber samtidig om et møte med nærings- og fiskeridepartementet for å diskutere momenter, både de nevnt i dette brevet og andre, knyttet til gjennomføringen av en slik ordning.

Med vennlig hilsen

Kristin Krohn Devold - adm.dir NHO Reiseliv

Målfrid Baik - Regiondirektør NHO Arktis

Per Arne Tuftin - Direktør Norsk Reiseliv

Daniel Bjarmann-Simonsen - Regiondirektør NHO Nordland